

maa täis. HarwaSte kuuldi siis Wenemaal põllumeeste healt, aga sagedaste oli kuulda ronkade healt, kes suruusehastid eneste kessel jagasid, sagedaste puhusid oma juttu basid, kui nad kottu tulid saagi peale. Kiiem ägas kurbduse all, Tšernigow õnnestuste all; kurbduse wood woolasid üle Wenemaa. Wend ütles wennale: See on minu, ja see on ometegi minu oma ja wäikesest asjast tegiwad nad suure, hajasid iseeneStele wiletsust walmistama ja paganad tungisid igalt poolt wõites Wenemaa peale.

Wõnnapool Wenemaa küljes on suured rohulaaned. Reis rohulaantes elasid ammust ajast saadil karjakaswatojad rahwad. Ei nad harinud põldu, waid rändasid ühest kohast teise ja pidasid omale suuri karju. Need karjakaswatojad ehk nomaadid langesid äkitselt põlluharijate peale, riisusid neid nende warandusest paljaks ja kadusid nõndajama liireste rohulaantesse ära, kust neid raske oli kätte saada. Nende rõõwite poolt pidi wana Wenemaa palju kannatama. Mitu kord üendasid endid würistid, et oma waenlasti häwitada ja sundisid neid mõnelt ajaks rahu pidama. Aga kui würistide kessel jälle tülid algasid, siis oli neil see hirmus wiis nomaadid appi kutsuda. Ja nad ei annud armu Wenemaale, põletasid külasid, laastasid linnasid, wiisid ära wangi elanikud ja weised. Bene rahwas kannatas wäga palju wiletsust niisugustest laastamistest, aga see wiletsus oli alles pool wiletsust; see ei olnud weel nõnda hirmus, kui see, mis neid eespool ootas, mida nad ise enestele walmistasid oma umbmele ja tuldiga. Bene maale tuli uus õnnetus — tema rajadesse tulid Tatarlased, kes laugel Aasias elasid, Wenemaast hommitu poole, Siberi maast lõuna poole. Nad olid ka nomaadid ja elasid ümar-gutes telkides, haast punutud ja wildiga kaetud. Keset telki oli tuli ja suits tuli wälja lõhest, mis peal oli. Tatarlased sõiwad kõiksugust liha ja wedelat pudrulest hirjetangudest; leib oli neil tundmata. Nad sõiwad iffa roojaSte kättega, pühkisid neid saabastes ehk robuga. Nad olid osawad küid ja julged raskastub. Raisterahwas waatasid maja järele ja olid üli töölad.

Tatarlased uskusid übi Jumalat, aga pidasid palmeid eba-jumalate poole. Nad olid auusameelelised, wargaid ei olnud

nende kessel mitte sugugi; ka olid nad lahked ja sõpruse armad, tojad eneste kessel ja aitasid teine teist hea meelega. Kannatustult nad kannatasid külma ja nälga; sõdades nad ei wäsi, nud ära ja wõisid kaks sõdapäewa ilma söömata olla. Aga teiste rahwaste wastu olid nad hirmsad, abned saagi peale, waleksid ja lawalad: nad elasid rõõwimisest, kõl laastates ja põletates, mis neile tee peal ette puutus.

Sadul elasid Tatarlased teppides, lga sugu oma würisti all. Umbes 700 aasta eest üendas üks wägew würist, nimega Tšingis-kaan, kõl need üksilud sugukonnad ühels rahwaks. Seesama Tšingis-kaan ka laskisgi omad sõjawäed Wenemaa rajadesse.

Enne langesid Tatarlased Polowtserite peale, kellest Bene rahwas palju olid pidanud kannatama, kellega nad aga nüüd sõpruses elasid. Polowtserite würist tuli Bene würistid paluma appi tulla ja ütles: „Meie oleme nüüd lõõdud, aga kui teie meid ei aita, siis lühakse ka teid maha: täna wõtawad nad meie maa, aga homme ka teie oma.“ Bene würistid pidasid nõuu ja üendasid endid siis Polowtseritega, et tundmata waenlaste wastu wälja minna.

Tatarlased said Bene würistide nõuust kuulda ja laskasid wad ka omalt poolt saadiluid Bene würistide juure ja lasid kama-laste ütelda: „Meie kuuleme, et teie Polowtserite jutu järele meie wastu wälja tulete, ja meie ei ole teie maad prutunud, ega teie linnu ega külasid oma alla wõtnud; ega meie teie peale ei tulnud, waid oma sulaste ja talli poSte — Polowtserite peale: elage meiega rahus. Kui nad teie juure põgenewad, siis lõõgi neid maha ja wõlke enestele saaki: meie oleme kuulnud, et nad ka teile on palju kurjateinud — waat selle eest ep meie neid ka lühä tabamegi.“ Bene würistid ei wõtnud seda kuulda, laskid nende saadiluid maha lühä ja laskid tapelusele. 17 päewa pärast tulid würistide uued saadilud Tatarlaste poolt wasta, kes ütlesid: „Teie kuulsite Polowtserite sõna, tapate meie saadilud, tabate sõda, olgu siis sõda! Meie ei teinud teile kurja. Jumal üksi on lõitide rahwaste üle: Tema saab meie peale kobut wõitma.“

Niisugune kõne pani würistid imestama. Neid saadiluid lastid nad rahuga ära minna ja ei teinud neile midagi kurja, aga ise sammusid nad sõjateed edasi. Esimest hülka Tatar